

04_03_006

UTEN ANSVAR

Porsgammns Sagblad

20.10.38

Redaktør Fredrik Ramms roman.

Fredrik Ramm: Uten ansvar.

— Aschehougs forlag.

«En frisk aprildag stod verkseier Halvor Grawe i vinduet på sitt kontor og så ut over sitt rike: Verkstedet med de tre tusen arbeidere...» En taus og nokså tilknappet bondegutt som er blitt stor industriherre, er hovedpersonen i Fredrik Ramms Oslo-roman «Uten ansvar». Ikke så lite av en idealist er han. Slett ikke uten ansvarsfølelse og god samfundsånd.

Med adskillig sans for det dramatiske skildres et avsnitt av denne industriherres liv. Forfatteren har satt sig som oppgave å vise hvorledes denne evnerike mann av en så god støpning, tross han har gjort stor lykke når det gjelder de mål som menneskelig forfengelighet gjerne ser hen til her i livet, allikevel er både fattig og ensom, skuffet over livet og skuffet over sig selv — så lenge han ikke har insett at Gud har en plan med hans liv. Men da han er blitt det som Oxfordgruppen kaller et forvandlet menneske, da får han den sterke

erkjennelse av hvad det vil si å være fri, frelst... Det var «ord som før hadde vært uten realiteter for ham, men som nu betydde at trykket fra utenverdenen var blitt borte... Han er ikke lenger i evig forsvarsstilling mot hustruens minne, arbeiderne, samfundet. Han merker i stedet en gryende kjærlighet til menneskene, og han ser på sig som en forvalter av Guds eiendom.» Det er et nytt liv som tar sin begynnelse for Halvor Grawe. Hvorledes dette nye liv arter sig, det vil vi få vite i en ny roman, for på bokens 349. og siste side står der: Fortsettes.

Omkring bokens hovedperson grupperer der sig en rekke andre personer som alle spiller en rolle i forbindelse med Halvor Grawes møte med Oxfordgruppen og hans omvendelse. Ingen av disse figurer er så overbevisende tegnet som Halvor Grawe, men de er alle utstyrt med en nesten usannsynlig snakkesalighet som er en av årsakene til at romanen er blitt så tykk. Halvard Fjellgard, en oplyst bonde

norske... ke at vi bønder... fedrelandet... Og... aldri... at mitt folk og mitt land skulde gi sig for verden.»

Men det vilde bare bli et puslespill å lete frem flere innvendinger av ovennevnte art mot Ramms bok. For det er ikke en bok med litterære fordringer. Det er å forkynde kristendommen og vekke ansvaret som er forfatterens hensikt. Han har valgt romanens form. Det er gamle sannheter i moderne form han bringer sine lesere. Han lar bokens personer tale sammen om sine erfaringer og bekjenne sine skrøpeligheter. Det er den gode og ærlige hensikt som veier tyngst ved bedømmelsen av boken, og da kan det vel passe bra til en avslutning å gi et par sitater fra denne ualmindelige roman:

Det var forferdende for mig å opdage hvad kristendom virkelig er. Jeg opdaget at Gud skal lede mitt liv og han viser mig det jeg skal gjøre fra dag til dag....

Min kristendom var faktisk en synd, for den førte til at jeg dømte og fordømte en hel del mennesker, og levde på en slik måte at jeg førte mennesker bort fra Gud.

Når vi lærer å elske menneskene fordi de er Guds barn og ikke fordi de er våre, gjør vi godt igjen den synd vi har begått ved å forkaste Gud i det daglige liv....

Kristendommen er verdenspolitikk. Dens endelige virkning i menneskehetens liv blir avbednede raser, nasjoner og klasser og ektefeller. — Den forvandler den menneskelige natur....

Det er utvilsomt at Fredrik Ramms roman har meget godt å gi sine lesere. Man merker tydelig at det har vært en livssak for ham å få skrevet denne boken.

Abr.

Fredrik Ramm: «Uten ansvar». —
H. Aschehoug & Co.

Det må innrømmes at jeg påbegynte lesningen av denne bok med særlig interesse. Forfatteren er jo en kjent journalist hvis artikler under merket «Mannen i tønne» ikke alltid var av det gode. Og nu er han «primus motor» i Oxfordbevegelsen. At interessen ikke holdtes vedlike boken igjen nem kan kanskje ha forskjellige årsaker. Boken er lang, og den virker ofte langtekkelig, og den er ikke ferdig ennå, på siste side står det: fortsettes. Jeg synes også det i en kristelig roman kunde gå an å undgå banning, selv om det kun benyttes for å karakterisere et verdensmenneske.

Men der er ellers meget godt å si om boken. Den oppruller på den ene side for leseren mennesker som lever i synd og man skulde ikke tro at syndens verden har så mange irrganger. Her skrives om en verkseier, en pressemann, en politiker m. fl. — alle lever de et liv uten ansvarsfølelse og her er ustanselig konflikter. Men her skrives også om forvandlede mennesker, om hvordan alt, også ansvarsfølelse tar sig ut når livet leves under Guds ledelse. Den skildrer hvordan selvmedlidenhet, egoisme og uro forsvinner, når der «gjøres op» og man «ber om tilgivelse» og lever sitt liv i fellesskap med mennesker og under Guds ledelse.

Kristelig Tidende 4. 11. 38

E. B.

Bøker ^{Moss Dagblad} 8. 12. 38

Fredrik Ramm: Uten ansvar
Aschehoug.

Fredrik Ramms litterære virksomhet har i det siste tatt mer og mer preg av den livsanskuelse han bekjenner sig til: absoluttene og deres betydning, eller nærmere betegnet Oxford. I denne boken som egentlig er hans skjønnlitterære debut er dette det alt dominerende. Den skildrer motsetningene mellom de forskjellige mennesker i samfundslivet, mellom radikale og konservative, bymennesker og bønder, mann og kvinne, barn og foreldre. Forfatteren har lagt an på å skildre hvordan menneskene på grunn av disse motsetningene kommer fra hverandre, hvordan det oppstår isolasjon selv der hvor det ser ut som om alt er som det skal være.

Forfatteren har klart å lage en skarp og psykologisk analyse av disse menneskene og deres forhold til alle omgivelser. Man møter typer som f. eks. en pressemann for hvem det å tilfredsstille sin egoisme og ødeleggelseslyst er det vesentlige i hans livsoppgave. Videre en politisk type som er blennende godt avslørt i all sin hykleriske docering av «rettningslinjene». En rekke andre typer er også tatt meget godt av forfatteren.

Det er ikke for meget sagt at denne boken er «stor». Den skiller sig behagelig og tydelig ut fra meget av årets øvrige litteraturflom.

IL.